

PERSPECTIVE PRIVIND POLITICA DE DEZVOLTARE RURALĂ A UNIUNII EUROPENE ÎN PERIOADA 2014-2020

Nicoleta MATEOC-SÎRB, Miroslav RAICOV, Camelia MĂNESCU, Teodor MATEOC

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului Timișoara,
Facultatea de Management Agricol, România, mateocnicol@yahoo.com

REZUMAT. Uniunea Europeană este una dintre cele mai prospere și competitive zone din lume, atât din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare economică, cât și al potențialului de dezvoltare. Cu toate acestea se cunoaște faptul că există încă diferențe majore privind prosperitatea și productivitatea statelor membre sau între regiunile acestora. De aceea politica de dezvoltare rurală a Uniunii Europene trebuie adaptată nevoilor specifice ale regiunilor și definită de comun acord cu autoritățile regionale și locale. În lucrarea de față autorii își propun să analizeze prioritățile urmărite prin politica de dezvoltare rurală a UE în perioada imediat următoare 2014-2020.

Cuvinte cheie: dezvoltare rurală, fonduri, obiective, priorități.

ABSTRACT. The European Union is one of the most prosperous and competitive areas in the world, both through the level of economical development and through its development potential. However, it is known that there are still major differences concerning the prosperity and productivity of its state members or between the state's regions. Therefore, the rural development policy of the European Union must be adapted to the specific needs of the regions and it must be defined by a mutual agreement with the regional and local authorities. In the present paper, the authors have planned to analyse the priorities that are followed through the rural development policy of the EU in the immediate period of 2014-2020.

Key words: rural development, funds, objectives, priorities.

Pe data de 12 noiembrie 2011 Comisia Europeană a lansat **pachetul proiectelor de regulamente** al noii politici agricole comune pentru perioada 2014-2020. Acest eveniment a fost precedat de o serie de dezbateri pregătitoare, pe teme asemănătoare, încă din toamna anului 2010, dezbateri continuate și pe parcursul anului 2011. Amintim în acest sens, Comunicarea comisiei către Parlamentul European, Comitetului Economic și Social European și Comitetul Regiunilor "PAC în perspectiva anului 2020- Cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii" din 18 noiembrie 2010 sau "Un buget pentru Europa 2020" din 29 iunie 2011, comunicare adresată aceluiași organism ale UE.

Autorii lucrării au folosit ca metode de cercetare culegerea datelor din diverse surse, prelucrarea, analiza precum și interpretarea lor.

1. CONSIDERAȚII GENERALE

În urma prelucrării și interpretării datelor am constatat că în perioada 2014-2020 fondurile alocate

pilonului I „Agricultură” vor totaliza aproximativ 317 miliarde EURO iar pentru pilonul II „Dezvoltare Rurală” se dorește alocarea unei sume de 101,18 miliarde EURO.

Tabelul 1

Alocări destinate pilonului II – Dezvoltare rurală (2014-2020)

Buget FEADR (mld. €)	Din care pentru România	
	%	mld. €
101,18	8,4%	8,50

Sursa: MADR.

Aceste fonduri vor fi completate cu fonduri suplimentare de 17,1 miliarde EURO, din care: 5,1 miliarde EURO pentru cercetare și inovare; 2,5 miliarde EURO pentru siguranța alimentară; 2,8 miliarde EURO pentru ajutoarele alimentare acordate persoanelor celor mai defavorizate. De asemenea, se va constitui o nouă rezervă de 3,9 miliarde EURO pentru situații de criză în sectorul agricol, iar 2,8 miliarde EURO vor fi alocați Fondului european de ajustare la globa-

lizare, ceea ce face ca bugetul total să se ridice la 435,6 miliarde EURO în perioada 2014-2020 alocate prin PAC.

Distribuirea sprijinului pentru dezvoltare rurală se bazează pe criteriile obiective legate de **obiectivele de politică, ținând seama de distribuția actuală**. Așa cum se întâmplă în prezent, regiunile mai puțin dezvoltate trebuie să beneficieze în continuare de rate de cofinanțare mai ridicate.

FEADR intervine în statele membre prin intermediul programelor de dezvoltare rurală. Aceste programe implementează o strategie care vizează realizarea priorităților Uniunii în materie de dezvoltare rurală printr-un set de măsuri definite în titlul III, pentru aplicarea cărora se va solicita ajutor din partea FEADR.

Un stat membru poate prezenta fie un program unic pentru întregul său teritoriu, fie un set de programe regionale.

Statele membre care au optat pentru programe regionale pot să prezinte spre aprobare și un cadru național care să conțină elementele comune ale acestor programe, fără o alocare bugetară separată.

1.1. Obiectivele PAC

În cadrul general al PAC, sprijinul pentru dezvoltare rurală contribuie la atingerea următoarelor obiective:

- 1) *competitivitatea agriculturii;*
- 2) *gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;*
- 3) *dezvoltare teritorială echilibrată a zonelor rurale.*

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) face parte din **Cadrul Strategic Comun**, alături de Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul European Social (FSE), Fondul de Coeziune și Fondul European Maritim și de Pescuit. Acest cadru a fost lansat pe 6 octombrie 2011 pentru susținerea obiectivelor strategiei Europa 2020 (Creștere durabilă, inteligentă și inclusivă). Ca și în cazul celorlalte fonduri, pentru a putea cuantifica performanța acestui program, se stabilesc ținte de îndeplinit pentru fiecare din cele 6 priorități de mai jos. Aprox. 5% din fonduri vor fi alocate unei așa-numite “Rezerve de performanță” și vor fi accesibile numai după ce se demonstrează un progres clar pe calea atingerii acestor ținte.

Cele trei axe funcționale în prezent nu vor mai fi necesare deoarece se urmărește o focalizare pe obținerea de rezultate și aceeași măsură poate contribui concomitent la atingerea mai multor obiective.

1.2. Prioritățile dezvoltării rurale

Prioritățile dezvoltării rurale care corespund obiectivelor Strategiei Europa 2020 sunt:

- 1) *încurajarea transferului de expertiză și inovării;*
- 2) *creșterea competitivității;*
- 3) *consolidarea filierelor agroalimentare și gestionarea riscului în agricultură;*
- 4) *refacerea, conservarea și întărirea ecosistemelor;*
- 5) *promovarea folosirii eficiente a resurselor și tranziția spre o economie cu emisi reduse de carbon;*
- 6) *promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.*

Pentru perioada următoare a fost elaborat un pachet de măsuri, astfel încât fiecare stat membru să poată propune programe și alocări financiare combinând acele măsuri care răspund nevoilor sale specifice. În plan bugetar, va exista o schimbare în distribuirea fondurilor de dezvoltare rurală pe țări, pe criteriile mai obiective – ce vor fi stabilite de Comisie ulterior. Ratele de cofinanțare de către UE vor fi de 85% pentru regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile periferice și insulele mici din marea Egee, și de 50% în alte regiuni.

Rata de cofinanțare poate crește pentru măsurile de transfer de expertiză și inovare, cooperare, crearea grupurilor de producători, instalarea tinerilor în agricultură și proiectele LEADER.

În plus, va fi posibilă crearea de sub-programe care să vizeze categorii sensibile (tineri fermieri; fermele mici), zone sensibile (zonele de munte), circuitele scurte (sisteme de vânzare directă). De asemenea, aceste sub-programe vor putea viza anumite nevoi specifice legate de restructurarea unor sectoare care ar avea un impact considerabil în procesul de dezvoltare a anumitor zone rurale.

Fondurile generate de plafonarea plăților directe pot fi folosite pentru investiții și inovare cu o finanțare europeană de 100%.

2. MĂSURI DE DEZVOLTARE RURALĂ PROPUSE PENTRU PERIOADA 2014-2020

Principalele măsuri de dezvoltare rurală propuse pentru perioada 2014-2020 sunt următoarele:

- *Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare.*
- În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru acțiuni de formare profesională și de dobândire de competențe, activități demonstrative și acțiuni

informative. Acțiunile de formare profesională și de dobândire de competențe pot include cursuri de formare, ateliere de lucru și îndrumare profesională.

– *Servicii de consiliere, servicii de gestionare a exploatației și servicii de înlocuire în cadrul Exploatației.* În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin pentru: a ajuta fermierii, deținătorii de păduri și IMM-urile din zonele rurale să beneficieze de servicii de consiliere în vederea ameliorării atât a performanțelor economice și de mediu ale exploatațiilor, întreprinderilor și/sau investițiilor lor, cât și a capacității acestora de a genera beneficii pentru climă și de a fi rezistente la schimbările climatice; a promova înființarea de servicii de gestionare a exploatațiilor, de servicii înlocuire în cadrul exploatației și de servicii de consiliere agricolă; a promova formarea profesională a consultanților.

– *Scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare.* În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin fermierilor care participă pentru prima dată la: schemele de calitate pentru produse agricole și alimentare sau pentru bumbac, scheme voluntare de certificare a produselor agricole, recunoscute de statele membre ca aplicând Orientările UE privind cele mai bune practici pentru sistemele de certificare voluntară a produselor agricole și alimentare.

– *Investiții în active fizice.* În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru investiții tangibile și/sau intangibile care: ameliorează nivelul global de performanță al exploatației; vizează prelucrarea, comercializarea și/sau dezvoltarea produselor agricole care fac obiectul anexei I la tratat sau ale bumbacului.

– *Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastră naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare.* Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri constă în: investiții în măsuri preventive destinate să reducă efectele dezastrălor naturale și ale evenimentelor catastrofale probabile; investiții pentru refacerea terenurilor agricole și a potențialului de producție afectate de dezastră naturale și de evenimente catastrofale.

– *Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor.* Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri constă în: ajutor la înființarea întreprinderii pentru: tinerii fermieri, activități neagricole în zone rurale, dezvoltarea fermelor mici; investiții în activități neagricole; plățile anuale acordate fermierilor care participă la schema pentru micii fermieri.

– *Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.* În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin în special pentru:

a) elaborarea și actualizarea planurilor de dezvoltare a municipalităților în zonele rurale și a serviciilor de bază oferite de acestea, precum și ale planurilor de protecție și de gestionare legate de zonele Natura 2000 de alte zone de mare valoare naturală;

b) investiții în crearea, ameliorarea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructuri la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile;

c) infrastructura de bandă largă, inclusiv construirea, ameliorarea și extinderea acesteia, infrastructura pasivă de bandă largă și furnizarea accesului la banda largă, precum și soluții publice de guvernare;

d) investiții în crearea, ameliorarea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale, și a infrastructurii aferente;

e) investiții realizate de organismele publice în infrastructura de agrement, în informarea turiștilor și marcarea siturilor turistice;

f) studii și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor și al peisajelor rurale, inclusiv cu aspectele socio-economice conexe;

g) investiții orientate spre delocalizarea activităților și transformarea clădirilor sau a altor instalații aflate în apropierea așezărilor rurale, în scopul îmbunătățirii calității vieții sau al creșterii performanței de mediu a așezării respective.

– *Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor.* În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru: împădurire și crearea de suprafețe împădurite; crearea de sisteme agroforestiere; prevenirea și refacerea daunelor cauzate pădurilor de incendii și de dezastră naturale, inclusiv de invaziile de dăunători, de izbucnirea unor boli, de producerea unor evenimente catastrofale și de amenințările legate de climă.

– *Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite.* Sprijinul se acordă proprietarilor de terenuri și concesionarilor privați, municipalităților și asociațiilor acestora și acoperă costurile de înființare și o primă anuală pe hectar pentru a acoperi costurile de întreținere, inclusiv cele pentru curățenia timpurie și cea târzie, pe o perioadă de maximum zece ani.

– *Înființarea grupurilor de producători.* În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru facilitarea înființării grupurilor de producători din sectoarele agricol și silvic.

CONCLUZII

1. În perioada 2014-2020 se prevede un anumit grad de flexibilitate a transferurilor între piloni (până la 5 % din plățile directe): din pilonul I în pilonul II, pentru a permite statelor membre să își consolideze politica de dezvoltare rurală și din pilonul II în pilonul I pentru statele membre în care nivelul plăților directe rămâne mai mic de 90 % din media UE.

2. FEADR contribuie la strategia Europa 2020 prin promovarea dezvoltării rurale durabile în toate țările Uniunii Europene, venind în completarea celorlalte instrumente ale politicii agricole comune, a politicii de coeziune și a politicii comune în domeniul pescuitului. FEADR contribuie la realizarea în Uniune a unui sector agricol mai echilibrat din punct de vedere teritorial și ecologic.

3. Constatăm că viitoarea politică agricolă a Uniunii Europene menține elementele principale ale

conceptului de dezvoltare rurală bazată pe scheme multi-anzuale, cofinanțate de către statele membre sau regiunile lor.

4. De asemenea constatăm că noua politică de dezvoltare rurală a restrâns numărul de măsuri finanțate luând în considerare faptul că o măsură contribuie în general la atingerea mai multor obiective.

BIBLIOGRAFIE

- [1] *** Comisia Europeană, „EUROPA 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, Bruxelles, martie 2010.
- [2] *** Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR).
- [3] *** www.fnpar.ro/.../politica-agricola-comuna-a-ue-2014-2020-efectele-